

Fra det stormpiskede hav til himmelens skyer

Daniels Bog 7

"Men kongedømmet, herredømmet og magten i alle kongeriger under himlen bliver givet til den Højestes helliges folk. Dets kongerige er et evigt rige, og alle magter skal tjene og lyde det" (Dan 7,27).

Hovedtanke

Gud sørger for, at hans forfulgte og ydmygede børn kommer til deres ret.

Introduktion

Når man får en rundvisning i det tidligere stasifængsel i Berlin, vil man højst sandsynligt møde nogle tidligere indsatte. De og tidligere ofre for statsikkerhedstjenestens tyranni er i reglen dem, der tager rundvisningerne. De kan fortælle om vold, der nedbryder mennesker, samt lidelser og ydmygelser, som de var udsat for. Dem lider de stadigvæk under, men magtforholdene har ændret sig. Nogle tidligere stasiofre har senere påtaget sig ansvar i tysk politik.

I kapitlerne 2 og 4 tyder Daniel drømme. Fra kapitel 7 får han selv syner. Han ser tyranniske magter, der stiger op og går under. De truer menneskeheden og Guds folk. Fælles fokus for alle senere syn er den nød, som Guds folk må tåle, men også at forholdene vendes på hovedet, for "kongedømmet, herredømmet og magten ... bliver givet den Højestes helliges folk."

Magter, der truer menneskenes liv og værdighed, virker ind til i dag ved at forfølge etniske og religiøse mindretal, ved politisk tyranni, ved at ødelægge lokale markeder med globaliseringspolitik, med våben- og narkotikahandel, ved udbytning, ved at ødelægge miljøet og ved krig. Den uret, der undertrykker mennesker, må have en ende. Synet han fik har påfaldende relevans i dag.

Det oprørte hav

Dan 7,1-2

Hvor kommer dyrene fra?

Baggrund

I kulturerne i det gamle Mellemøsten anså man havet som udtryk for de magter, der truer alt det skabte. De så verden blive revet itu mellem kaos (uorden) og kosmos (verdensordenen). Kaos som metafor, der truer verdensordenen, blev betragtet og beskrevet på to måder: Som et oprørt hav – henholdsvis stormflod – eller personificeret ved kaosvæsener (slange eller drage, sml. Job 3,8). I virkeligheden var krigen den egentlige skueplads. Det var en konges opgave at beskytte sit folk fra kaos ved at regere retfærdigt, indsætte sin hær og overholde kulten (sml. Sl 82,2-5).

Israel har taget motivet for kaoskampen til sig og overført den på sin Gud. Motivet om Guds kamp mod kaos eller kaosvæsener findes i Bibelen som lovsange om Guds almagt. Han har i skabelsen besejret kaosvæsenet Livjatan (Sl 74,12-17; sml. Job 40,25 til 41,26) og beskytter stadig verden mod kaosvæsenet Rahab (Sl 89,10-16). Salmisterne anvender motivet om Guds kamp med de livstruende magter for at lovprise hans storhed og styrke og for at bekende ham som skaber (Sl 93,1-5; 77,17-21). Israels frelse beskrives også som sejr over Livjatan (Es 27,1).

I Job 7,12 sættes der lighedstegn mellem hav og drage som truende magter og i Sl 65,7-8 er det havets brusen og folkenes larm. I nogle tekster sammenlignes folkeslagenes angreb mod Zion med et buldrende hav (Es 17,12-14; Sl 46,2-8). De dyr i Dan 7, der stiger op fra havets dyb, er symboler på de verdensmagter og deres voldsherredømme, der truer Israel.

Til fordybelse

På mindstenen i koncentrationslejren Bergen-Belsen står citatet: "Ødelæggeren steg op imod os" – med henvisning til Es 14,8.

Rædselsvækkende riger

Dan 7,3-7.17

Hvordan beskrives de fire riger, der truer Israel?

Baggrund

Eftersom dyrene stiger op af kaoshavet, kan det kun være udyr. Det første (verdens-)rige er symbol på Nebukadnesar. Jer 50,17 sammenligner ham med en løve og Ez 17,3 med en stor ørn. Den bevingede løve var et yndet motiv i den assyriske-babylonske kunst. Vers 4 tyder på en forvandling, som er omtalt i Dan 4,25-33.

Bjørnen står for det medo-persiske verdensrige. Opfordringen ... *æd meget kød!* minder om Jeremias' ord: "Spids pilene! Fyld koggerne! Herren har vakt Mediens kongers ånd, for det er hans plan at lægge Babylon øde" (Jer 51,11).

Den hurtige panter forestiller det græske verdensrige, som blev grundlagt af Alexander den Store. De fire vinger gør dyret endnu hurtigere – et passende symbol på Alexander, som underlagde sig hele den daværende kendte verden i løbet af få år.

Mens de første tre dyr minder om dyr, der findes i virkeligheden, er det fjerde dyr et særpræget væsen. De første tre dyr så ud som en løve, en bjørn og en panter. Det fjerde dyr ligner ikke noget levende væsen. Dette ti-hornede udyr synes grusommere og grådigere end alle de tidligere – et rammende symbol på det romerske imperium, som på grusomste måde underkastede eller udslettede folkeslag.

Til anvendelse

Antikkens stormagter ødelagde alt det, der modsatte sig deres krav om magt og underkastelse. Nu til dags lider stadig mange millioner mennesker – deriblandt mange kristne – under lignende magtkrav og mangfoldig tortur. For eksempel holdes skønsmæssigt 70.000 kristne fanget i nordkoreanske straffelejre. Det sker også i Afghanistan, Somalia, Sudan, Pakistan, Eritrea, Libyen, Irak, Yemen og Iran. "De algeriske myndigheder presser protestantiske kirker til at lukke" (Kristeligt Dagblad, Kirke & Tro, 20. nov. 2019).

Dommen over udyrene

Dan 7,9-12.18

Howdan beskriver synet udyrenes endeligt?

Baggrund

Jødernes længsel efter, at stormagternes voldsherredømme over dem, og at den nationale ydmygelse måtte få en ende, kommer ofte til udtryk i Det Gamle Testamente (sml. Es 2,1-5; 60,3-12; Sl 72).

Nu ser Daniel, at det ikke er de grådige og skrækindgydende verdensmagter, der har det sidste ord, men en fra ældgamle dage (sml. Sl 102,26-29) – Gud selv. Uberørt af den storm, der raser på jorden, forberedes en retssag i den himmelske verden. Den Gud, der ikke kan beskrives, omtales som en værdig og vis mand. Engle danner det himmelske råd, der dømmes efter veldokumenterede gerninger. Tronens beskrivelse minder om Ez 1,15-21. De millioner af væsener foran tronen er engleskarer (sml. Åb 5,11; Hebr 12,22).

Kun forberedelsen af retssagen og dommens fuldbyrdelse beskrives: De hensynsløse magter udslettes og kongedømmet overgives Guds *hellige*.

Til fordybelse

Når man aktuelt diskuterer (retten til) asyl og (kontrollen med) indvandring i de rige industrilande, er det en følge af, at mennesker har gjort utallige erfaringer med hensynsløs vold mod etniske og religiøse mindretal. Der sker ødelæggelser af livsgrundlaget for hundreder millioner af mennesker på grund af krig, rovdrift, miljøødelæggelse og en hensynsløs, global økonomi. Mennesker forlader deres hjemland, fordi de på grund af fattigdom, arbejdsløshed og et ødelagt miljø ikke har noget fremtidshåb, hvor de kan se, at de selv og deres børn kan leve et værdigt liv. Vold mod de svageste er stadig udbredt. Men det vil få en ende.

Til eftertanke

Hvor meget vil vi yde for at hjælpe mennesker, der er eller har været udsat for uret og vold, til deres ret?

Menneskesønnens komme

Dan 7,13-14
Mark 13,26

**Hvem overtager kongedømmet efter udyrene?
Hvordan beskrives dette kongedømme?**

Baggrund

Menneskesønnen er en himmelsk skikkelse, som jøderne håbede på skulle komme ved tidernes ende. Udtrykket henviser til en, der tilhører den menneskelige slægt og har den samme betydning som *menneskebarn* på dansk. Hans oprindelse og natur står i kontrast til dyrene, og han kommer derfor – i forbindelse med dommen over dem – ovenfra *med himmelens skyer*. Han modtager et verdensomspændende, uforgængeligt kongedømme fra den gamle af dage. Han modtager det på vegne af den Højestes hellige folk, der får magten (Dan 7,18.22.27).

Da Jesus henviste til sig selv som den, de håbede på, var det noget helt uhyrligt i jødiske ører (Mark 14,61-62). Han anvendte udtrykket med henblik på sin tilsynekomst i herlighed (Matt 24,30; 25,31; Luk 17,24). På den anden side gjorde han som Menneskesøn allerede sin gerning og måtte lide (Matt 8,20; 9,6; Mark 8,31; 10,45).

Til fordybelse

Teologer i Adventistkirken fortolker Dan 7,13-14 som et billede på en proces i himlen, der finder sted før Kristi genkomst. Mens det lille horn endnu er virksomt blandt mennesker, idet det bekæmper den guddommelige lov og Guds hellige, træder den ophøjede Jesus som den sande mellemmand ind foran sin Fader, for som de troendes mellemmand at tale sit folks sag og for evigt at skaffe dem deres ret. Menneskesønnen er den eneste mellemmand, som er i stand til at repræsentere menneskeheden overfor Gud. "For der er én Gud og én formidler mellem Gud og mennesker, mennesket Kristus Jesus" (1 Tim 2,5).

Til eftertanke

Min Gud er mit lys, jeg frygter ej her,
ved dag og ved nat min Jesus er nær.
Han er min forsoner, han frelser fra synd,
og Ånden så mildt dette håb bringer ind.
(James Nicholson, Adventistkirkens salmebog, nr. 236)

Det "lille" horn

Dan 7,8.19-26

Drejer det sig om et lille eller stort horn? Hvordan beskrives dets væsen og gerning?

Baggrund

I Daniels bog står horn repræsentativt for politiske kræfter. I det andet horn, der vokser op mellem de ti horn af det fjerde dyr, ser Daniel Guds modstander i endens tid. I en begrænset periode kæmper han med hovmodig tale og vold mod Gud, hans lov og hans hellige. Men disse bør vide – når dette sker – "hvad vej vinden blæser".

Adventister ser i det "lille horn" et symbol på middelalderens Rom med dets kætterforfølgelser og det hovmodige krav om at være "Kristi stedfortræder". De 1260 dage varer ifølge dag-år-princippet fra 538 til 1798.

Til fordybelse

Guds modstander i endens tid nævnes jævnligt i Det Nye Testamente. *Jesus* ser de romerske hære, der belejrer Jerusalem, som et første eksempel (Matt 24,15ff.). *Paulus* forventer ham som lovløs forfører, der ophøjer sig selv til Gud (2 Thess 2), og *Johannes* ser i ham vranglærere, der fornægter Jesus Kristus som Guds søn. De er som den egentlige antikrists forløbere trådt ind på scenen (1 Joh 2,18; 4,3; 2 Joh 7). I Åb 13 er det dyret fra havet, der forener alle dyr fra Dan 7 i sig og bringer kristenforfølgelser med sig. Først i Lilleasien (Mellemøsten), senere langt ud over det. I hver historisk epoke ses lidet flatterende eksempler på den ondes magt. Men vi har fået det trøsterige løfte, at Jesus Kristus ved sin tilsynkomst vil gøre en ende på det.

Til eftertanke

I dokumentet *Dignitatis humanae* fra Andet Vatikanerkoncil 1965 har den romersk-katolske kirke officielt bekendt sig til religionsfrihed for alle mennesker ifølge menneskerettighedskonventionen.

Andre religioner (islam, buddhisme, hinduisme m.fl.) viser sig delvis tolerante, men også delvis intolerante. Hvor i verden finder der aktuelt kristenforfølgelser sted?

Den Højestes helliges kongedømme

Dan 7,18-27

Hvad kendetegner den Højestes helliges kongedømme ved tidens ende?

Baggrund

Målet for synet i Dan 7 er ikke alene at ophøje Menneskesønnen. Alt det, der bliver sagt om ham – at han vil modtage et uforgængeligt kongedømme over alle folk – gælder også ifølge versene 18 og 27 for dem, som han repræsenterer: *Den Højestes hellige* (her: flertal). Alt tyder altså på, at der i sidste ende sker et grundlæggende skift i livsvilkår for dem, der hidtil måtte ligge under for udyrenes voldsherredømme og til dels også blev dræbt. Gud skaber ret for de ydmygede, som han ophøjer. Et lignende skift antydes for Israel i Es 2,1.5 og i kapitlerne 60 og 61.

Til fordybelse

For kristne i fredstid er det at ville herske som regel en fjern tanke. Men for tidligere tiders forfulgte jøder og kristne var tanken ganske fristende.

Også i Det Nye Testamente findes tanken om, at en himmelsk domstol fælder og udøver domme over konger og folk. Som Grundtvig rammende skriver i en salme, at fjenden sker sin fulde ret. I NT nævnes det, at de hellige skal medvirke som dommere over verden (Matt 19,26; Luk 22,30; 1 Kor 6,2; Åb 20,4). Især Åb 20,4 er et trøstens ord for martyrerne: Allerede før den ny verden oprinder, forenes de med Kristus og får del i hans herredømme.

Resumé

Kristne og andre mindretal lider stadig under uret og undertrykkelse. Dog er Menneskesønnen begyndt med at oprette sit kongedømme. Han vil stå med sejren til sidst.

Spørgsmål til drøftelse

Udgangspunkt

1 Hvad skyldes undertrykkelsen overfor religiøse mindretal før og nu?

Hvor og hvordan forfølges kristne i dag?

Dan 7,2

2 Hvilke kræfter får i overført betydning "havet" i oprør nu til dags?

Dan 7,3-7

3 Hvilke "udyd" lider menneskene under i dag?

Dan 7,11-12

4 Udyrenes magt ender med den himmelske dom.

Hvilken mening giver det allerede nu at yde modstand mod de kaotiske magter i vore dage?

Dan 7,13-14

5 Jesus anvendte udtrykket "Menneskesønnen" om sig selv.

Hvordan bevarer I tilliden til, at hans rige engang skal blive synlig, når han kommer i himmelens skyer?

Afslutning

6 Hvordan kan I forliges med udsigten til at skulle dømmes og herske over konger og folkeslag?